

OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUEN OPAS

Kuortaneen kunnan esi- ja perusopetus

Sisällysluettelo

Johdanto	1
2. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kuortaneella	3
3. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	4
4. Ryhmäkohtainen tuki	6
4.1 Opettajan antama yleinen tukiopetus	6
4.2 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus	6
4.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä ryhmäkohtaisena tukimuotona	7
5 Oppilaskohtainen tuki	8
5.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi	8
5.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma	9
5.3 Oppilaskohtaisia tukitoimia koskeva päätös	10
5.4 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus osittain pienemmässä ryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena	10
5.5 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa	11
5.6 Tulkitsemispalvelut	12
5.7 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut	13
5.8 Apuvälineet	13
6 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	14
6.1 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain	14
6.2 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen	14
6.3 Oppilaan tilapäinen vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä	15
6.3.1 Terapiat koulupäivän aikana	16
6.4 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	17
6.5 Toiminta-alueittain tapahtuva opetus	18
6.6 Varhennettu oppivelvollisuus (1.8.2026 alkaen)	18
6.7 Perusopetuksen aloittaminen vuotta säädettyä myöhemmin tai aikaisemmin	18
7. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto	20
7.1 Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen	20
7.2 Esiopetuksesta perusopetukseen	21
7.3 Alakoulusta yläkouluun	21

7.4 Yläkoulusta toiselle asteelle	22
8. Tiedonsiirto eri opetuksenjärjestäjien välillä	23
9. Oppimisen tuen seulonnat Kuortaneella	24
10. Oppimisen tuen ja tiedonsiirron vuosikello Kuortaneella.....	25
11. Vastuunjakotaulukko Kuortaneen esi- ja perusopetuksessa	27
12. Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi	29
13. Päivitysprosessi lukuvuoden 2025–2026 aikana (erilliseen prosessikuvaukseen)	30
14. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen keskeinen käsitteistö (OPH).....	31

Johdanto

Kuortaneen kunnan esi- ja perusopetuksessa noudatetaan Etelä-Pohjanmaan maakunnallista opetussuunnitelmaa. Tässä käsikirjassa tarkennetaan Kuortaneen kunnassa noudatettavia paikallisia käytänteitä oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimissa, joita noudatetaan kaikissa kunnan perusopetusta antavissa yksiköissä.

Tuen rakenne:

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestäminen pohjautuu **oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin**.

Kaikkia oppilaita koskevin **ryhmäkohtaisina tukimuotoina** tarjotaan yleistä tukiopeutusta, opetuskielen tukiopeutusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä.

Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä, tarjotaan **oppilaskohtaisia tukitoimia**. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian tuen tarpeen ilmettyä. Mikäli oppilaskohtaiset tukitoimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on

viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja koulujen lukuvuosisuunnitelmaan. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti, vähintään lukuvuosittain.

Kuva 1 Kuortaneen yhteiskoulu

2. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kuortaneella

Oppimisen tuen käytänteiden työstäminen on aloitettu kevätlukukaudella 2025. Sivistyslautakunnan ohjeistuksen mukaisesti osa oppimisen tuen periaatteista on kuvattu koulujen lukuvuosisuunnitelmaan ja osa kyseiseen asiakirjaan. Prosessia on vienyt eteenpäin sivistysjohtaja-rehtorin johdolla erillinen työryhmä, johon on kuulunut kaikkien koulujen ja kaikkien opettajaryhmien edustajia.

Huoltajia on tiedotettu sekä vanhempainilloissa että erillisillä Wilman tiedotteilla.

Kuva 2 Alvarin koulu

3. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana kaikissa Kuortaneen kouluissa ja jokaisessa luokassa on suunnitelmallisesti toteutetut **oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt**.

Kaiken oppimisen edellytyksenä on **työrauha, turvallinen oppimisympäristö ja jokaisen oppilaan turvallisuuden tunne**.

Oppimisen edellytyksiä tukevat järjestelyt koskevat kaikkia oppilaita. Nämä järjestelyt tarkoittavat koulun arjessa, jokaisessa koululuokassa annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Jokaisen opettajan tulee toteuttaa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä yhteistyössä luokanopettajien, aineenopettajien ja erityisopettajien kesken.

Oppimisen edellytyksiä tukevien järjestelyjen tavoitteena on rakentaa yhteisöllistä ja joustavaa tukea, joka perustuu inklusion periaatteisiin. Tukea annetaan ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä.

Esimerkkejä käytössä olevista oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä:

- **Oppimisympäristön muokkaus**

Oppimisympäristöä muokkaamalla pyritään saavuttamaan turvallinen, rauhallinen ja häiriötön tila oppia. Istumapaikan valinta tehdään pedagogisin perustein oppimista tukeväksi. Rauhoittumista ja keskittymistä varten pyritään tarjoamaan tarvittaessa erillinen työskentelytila. Luokkatilassa käytetään visuaalisia ohjeita, aikatauluja ja kuvatuksia.

- **Opetusmenetelmien eriyttäminen**

Oppilaan edun vaatiessa voidaan opetusmenetelmiä eriyttää tarvittaessa. Tehtävien sisältöä, määrää ja vaikeustasoa voidaan muokata ja oppilas voi suorittaa niitä eri tavoin (kirjoittaminen, piirtäminen, puhuminen). Lisäksi tehtäviä voidaan pilkkoa pienempiin osiin. Oppimisessa käytetään hyödyksi ennakoivaa ohjeistusta ja mallintamista. Oppimäärän ja opetussuunnitelman tavoitteista ei kuitenkaan voi poiketa.

- **Apuvälineet ja -materiaalit**

Oppimista tuetaan tarvittaessa apuvälineillä ja -materiaaleilla. Toimintaa tehdään oppilaille näkyväksi viikko-, päivä- ja tuntikohtaisilla suunnitelmilla. Käytetään suullisia ja visuaalisia ohjeita. Hyödynnetään digitaalisia oppimateriaaleja sekä tarvittaessa tukiviittomia, puheentunnistusta ja lukemista tukevia ohjelmia.

- **Vuorovaikutus ja yhteisöllisyys**

Kouluun luodaan turvallinen oppimisympäristö yhteisöllisyyden vahvistamisella ja ryhmäytymisen tukemisella. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu tukee kaikkea oppimista. Yhteistyö kotien kanssa, yhteiskasvattajuus, on tärkeässä roolissa.

- **Opetusjärjestelyt**

Samanaikaisopetusta ja opettajien välistä yhteistyötä hyödynnetään opetusta tukevana järjestelynä. Oppimisryhmää voidaan jakaa erilaisiin joustaviin ryhmiin. Opetusta rytmitetään tauoilla ja työskentelyjaksojen pituutta säätelemällä. Koulunkäynninohjaajien tuki on tärkeä osa oppimista tukevia järjestelyjä.

- **Erityisopettajan konsultaatio**

Erityisopettajan konsultaatio kohdistuu luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja ohjaajille. Konsultoiva tuki voi koskea esimerkiksi istumajärjestystä, kuvatukea, päivä- ja viikkostruktuuria, oppitunnin rakenteen näkyväksi tekemistä, kielitietoista opetusta, eriyttämistä, oppilaan tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen, käyttäytymisen säätelyn tukemista ja erilaisten ongelmatilanteiden ratkomista yhdessä luokan-/aineenopettajan kanssa.

Erityisopettaja voi avustaa rehtoria tuen resurssin suunnittelemisessa. Erityisopettaja ja rehtori voivat suunnitella yhdessä koulunkäynninohjaajaresurssin jakamisen, mahdolliset jakotunnit ja tukiopetuksen järjestämisen.

Kuva 3 Ylijoen koulu

4. Ryhmäkohtainen tuki

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat osa koulun perustoimintaa. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä ja hyödyntää tarvittaessa erityisopettajan konsultaatiota.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä.

Ryhmäkohtaisen tuen resurssi kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

4.1 Opettajan antama yleinen tukiopetus

Opettajan antamaa yleistä tukiopetusta annetaan oppituntien yhteydessä ("hyppytunneilla"), erillisinä lisätunteina oppituntien ulkopuolella, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Mahdollisuuksien mukaan lukujärjestykseen voidaan varata aikaa koulupäivän aikana tapahtuvalle tukiopetukselle.

Oppituntien ulkopuolella toteutuva tukiopetus järjestetään suunnitelmallisesti ja siitä ilmoitetaan riittävän ajoissa, jotta esimerkiksi koulukuljetuksella kulkevien oppilaiden osallistuminen tukiopetukseen mahdollistuu.

Opettajan antamaa yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja tai muu opettaja.

Tukiopetukseen osallistuminen on osa perusopetuksen oppivelvollisuuden suorittamista, eikä oppilas voi siitä kieltäytyä ilman perusteltua syytä.

4.2 Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle

ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät. Opetuskielen tukiopetusta on mahdollista antaa myös äidinkielenään opetuskieltä puhuville. Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja.

4.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä ryhmäkohtaisena tukimuotona

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, joka järjestetään joustavasti siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa. Erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opetus suunnitellaan yhdessä ja erityisopettaja osallistuu arviointiin, vaikka luokanopettaja/aineenopettaja on päävastuussa arvioinnista.

5 Oppilaskohtainen tuki

Oppaan liitteenä ”Tukitoimien eteneminen kohti oppilaskohtaista tukea”-prosessi. Liitteessä kuvataan vaiheittain tukitoimien eteneminen.

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia.

Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat:

- erityisopettajan opetus osittain erityisluokassa ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavia oppilaita saa olla enintään viisi yleisopetuksen oppitunnilla. Tilapäinen oppilasmäärän ylitys on mahdollinen korkeintaan lukukauden loppuun saakka.

5.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä oppimäärän hyväksytysti suorittamiseen. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Mikäli oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo esiopetuksessa.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Arviointiin tai suunnitelmaan ei saa liittää lääketieteellisiä lausuntoja eikä niitä voi referoida tai niihin ei voi viitata.

Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskelutekniikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan

tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle tai edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja (sosiaali- ja terveystalvveluja), joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota.

5.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajan kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi:

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen

Ja mikäli tuen tarve vaatii:

- Tarve POL 20 h §:ssä tarkoitettusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi
- Tilapäinen vapauttaminen oppiaineen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä POL 20 h § mukaan
- POL:n 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- Opetuksessa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain (vuosiluokkaa hitaammin tai nopeammin eteneminen)

- Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

Tuen tarpeen arvioinnista ja suunnitelmasta vastaa luokanopettaja tai aineenopettaja. Mikäli oppilas on erityisluokassa, on vastuu erityisluokanopettajalla.

Tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma tehdään Wilmassa.

5.3 Oppilaskohtaisia tukitoimia koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Kuortaneella päätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista tekee sivistysjohtaja-rehtori.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Jos kotikunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta toiseen kuntaan sijoitetulle oppilaalle, tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, tulee suunnitelma päivittää ja sen jälkeen on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Oppilaan huoltajaa tai edustajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaan arviointi tapahtuu yleisten periaatteiden mukaan, ellei oppilaalle ole tehty päätöstä oppimäärän rajaamisesta, jolloin arviointi on sanallista tai jos oppilas opiskelee toiminta-alueittain.

Päätös oppilaskohtaisista tukitoimista tarkistetaan seuraavissa tilanteissa:

- lukuvuosittain erillisen ohjeen mukaisesti
- mikäli tuen tarpeessa tapahtuu muutoksia
- aina 6. luokan lopussa ennen 7. luokalle siirryttäessä
- oppilaan siirtyessä Kuortaneelle toisesta kunnasta ja
- oppilaan vaihtaessa kunnan sisällä koulua.

5.4 Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus osittain pienemmässä ryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena

Säännöllistä, koko lukuvuoden kestävää pienryhmän opetusta kohdennetaan ensisijaisesti niille oppilaille, jotka tarvitsevat erityisopettajan opetusta saadakseen oppimäärän hyväksytysti suoritettua.

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja/tai muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa yksilölliset tarpeet huomioiden oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden pituista jaksoa.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden tai useamman oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienemmässä ryhmässä. Mikäli oppilas tarvitsee tukea puolet tai yli puolet oppiaineen tuntimäärästä tai tuki on säännöllistä ja pitkäkestoista, tulee silloin tehdä tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös oppilaskohtaisena tukitoimena. Tuen kohdistuessa puoleen tai yli puoleen oppiaineen tuntimäärästä puhutaan pienryhmäopetuksesta.

5.5 Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaan tarvitessa kokonaisvaltaista sekä laajasti oppimiseen ja koulunkäyntiin vaikuttavaa tukea tai kun oppilaalla on muita merkittäviä vaikeuksia koulunkäynnissä, voidaan oppilaan opetus järjestää erityisluokassa kokonaan tai yksittäisten oppiaineiden osalta. Tällöin oppilas saa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisluokanopettajan antamaa opetusta. Alla oleva Valterin kuvaama ryhmäkokosäädös koskee oppilaskohtaista tukea saavia. Määrä voidaan ylittää tilapäisesti sen lukukauden ajan, jolloin oppilasmäärä ylittyy.

Ryhmäkokosäädökset

Opiskeleminen erityisluokassa ei sellaisenaan ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle, vaan nämä ovat viimesijaisia keinoja.

Erityisluokan oppilaat voivat opiskella osana yleisopetuksen ryhmiä silloin, kun se on pedagogisesti perusteltua ja oppilaan edun mukaista ja hänen oppimistaan edistävää. Kyseiset järjestelyt kuvataan oppilaskohtaisen tuen asiakirjassa ja toteuttaminen, tavoitteet ja arviointi suunnitellaan yhdessä luokan- tai aineenopettajan kanssa.

5.6 Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulo-, näkö- tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan. Tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulu hankkii itse.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

5.7 Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät ole riittäviä.

Opetuksen järjestäjä vastaa avustajapalveluiden järjestämisestä joko henkilökohtaisena tai luokkakohtaisena palveluna. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle eikä ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena vaikuta opetusryhmän kokoon.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista.

5.8 Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

6 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä.

6.1 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan sitä, että oppilas opiskelee omassa opetusryhmässä hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti, kuitenkin yleisopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita sekä arviointia noudattaen. Kyseessä ei ole oppimäärän rajaaminen, vaan oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana. Tavoitekokonaisuuksittain opiskeleminen ei sovi useamman oppiaineen kaikkien tavoitteiden opiskeluun.

Tavoitekokonaisuuksittain eteneminen mahdollistaa suoritusajassa joustamisen vuosiluokkakaksojen 1–2, 3–6, 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas voi opiskella vuosiluokkaansa hitaammin, jolloin tämä edellyttää oppilaskohtaista suunnitelmaa, arviointia ja päätöstä. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä. Nopeammin etenemisessä oppilaskohtaisia tukitoimia ei edellytetä, mutta asiasta tulee laatia suunnitelma ja arviointi, jonka pohjalta asiasta tehdään päätös.

Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

6.2 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino, jota voidaan käyttää vasta, kun kaikki muu tuki on annettu täysimääräisenä.

Oppimäärän rajaaminen voidaan tehdä silloin, jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta

suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä/5) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on mahdollista poiketa silloin, kun oppilas on saanut muiden tukimuotojen ja tukitoimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa vähintään lukukauden ajan.

Perusteena oppimäärän rajaamiselle eivät voi lähtökohtaisesti olla opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi.

Päätös oppimäärän rajaamisesta edellyttää aina oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä. Arvioinnissa voidaan hyödyntää moniammatillista yhteistyötä tai mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Nämä eivät kuitenkaan ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on oppilasta ja huoltajaa kuultava.

Rajatun oppiaineen arviointi on sanallista kaikilla vuosiluokilla. Vasta perusopetuksen päättöarvioinnissa oppilas saa rajatun oppiaineen osalta arvosanan *5. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen on annettava tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista liittyen jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Laadittaessa rajatun oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä on tarpeen hyödyntää opettajien välistä pedagogista yhteistyötä, esimerkiksi erityisluokanopettaja voi konsultoida kyseisen oppiaineen aineenopettajaa oppiaineen sisältöihin liittyen.

6.3 Oppilaan tilapäinen vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä.

Vapauttaminen voi koskea yksittäisen tai useamman oppiaineen oppituntia viikoittain **enintään neljän kuukauden ajan**. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva

toimenpide, ja sen vuoksi on mahdollista hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilasta opettavan opettajan tulee laatia hallintopäätöstä varten oppimisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma. Tuen tarpeen arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi.

Vaikka oppilas on määräaikaaisesti vapautettu oppiaineen opiskelusta, tulee koulun huolehtia siitä, että oppimäärä tulee suoritetuksi, vaikka korvaavia tehtäviä ei vapautuksen ajalta voi vaatia.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, sovelletaan perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

6.3.1 Terapiat koulupäivän aikana

Oppilaalla on oikeus saada opetusta koulupäivien aikana. Lähtökohtaisesti koulupäivien aikana ei järjestetä terapiaa. Asia voidaan ottaa harkinnanvaraiseen käsittelyyn, mikäli se on erityisen painavasta syystä perusteltua. Erityisesti, mikäli terapia on pitkäkestoista, tulee se ajoittaa koulupäivän ulkopuolelle. Lisäksi erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei vapauttaminen koske ensisijaisesti kumulatiivisia oppiaineita, joissa oppimisvajetta kertyy nopeimmin.

Mikäli terapian järjestäminen koulupäivän aikana todetaan olevan lapsen edun mukaista, tulee oppilas vapauttaa opetuksesta terapian ajaksi ja siitä tehdään hallintopäätös. Toiminta-alueittain opiskelevista oppilaista tehdään POL 18§ mukainen päätös ja muiden oppilaiden kohdalla POL 20h§ mukainen päätös.

Oppilasta opettavan opettajan tulee laatia hallintopäätöstä varten oppimisen tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma.

Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan (pitkäkestoista).

Yksittäiseen terapiakäyntiin (esim. tarpeen arviointi tai nk. lyhytterapia) opettaja voi myöntää luvan omalla päätöksellään.

Vaikka oppilas on määräaikaisesti vapautettu oppiaineen opiskelusta, tulee koulun huolehtia siitä, että oppimäärä tulee suoritetuksi, vaikka korvaavia tehtäviä ei vapautuksen ajalta voi vaatia.

6.4 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa.

Jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on lisäksi järjestettävä konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa.

Kuortaneen kunnalla on sopimus konsultatiivisesta sairaalaopetuksesta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa. Ennen konsultoinnin aloittamista opettajan tulee hankkia lupa huoltajilta sekä oman koulun rehtorilta. Sairaalakoulun ohjeistuksen mukaisesti pyyntö konsultoinnille tulee koulun rehtorilta. Mahdolliseen sairaalakoulun avojaksoon tarvitaan hallintopäätös sivistysjohtaja-rehtorilta.

Oppilas säilyy oman koulunsa oppilaana myös erikoissairaanhoidon potilaana olon ajan. Hänen opetuksessaan noudatetaan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Omasta koulusta sovitaan vastuupettaja yhteistyöhön erikoissairaanhoidon kanssa.

Sivistysjohtaja-rehtori tekee erikoissairaanhoidon potilaana olevalle oppilaalle tarvittaessa hallintopäätöksen erityisistä opetusjärjestelyistä.

6.5 Toiminta-alueittain tapahtuva opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisen tai muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain, kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan oppiaineittain edes niiden tavoitteita tai sisältöjä rajaamalla.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin oppiaineittain opiskelevilla samalla vuosiluokalla olevilla oppilailla. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus on oppilaskohtaista tukea, josta tehdään hallinnollinen päätös.

Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan oppilaskohtaisen tuen suunnitelmassa kullekin toiminta alueelle.

Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi opetuksen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin tueksi tarvitaan tiivistä moniammatillista ja monialaista yhteistyötä. Arviointi tapahtuu toiminta-alueittain ja se noudattaa maakunnallisen opetussuunnitelman arviointimuotoja ja ajankohtia.

6.6 Varhennettu oppivelvollisuus (1.8.2026 alkaen)

Jos perusopetuslaissa tarkoitetulle perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (varhennettu oppivelvollisuus).

Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista.

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä.

Kuortaneella varhaiskasvatuksen erityisopettaja vastaa tuen tarpeen arvioinnin ja hakemuksen tekemisestä varhennettuun oppivelvollisuuteen siirtymisestä sivistysjohtaja-rehtorille.

6.7 Perusopetuksen aloittaminen vuotta säädettyä myöhemmin tai aikaisemmin

Päätös perusopetuksen aloittamisesta vuotta säädettyä aikaisemmin tai vuotta säädettyä myöhemmin on hallintolain alainen päätös. Päätöksen tekeminen edellyttää huoltajien hakemuksen, johon on liitettävä mukaan lapsikohtainen

asiantuntijalausunto – psykologinen tai lääketieteellinen peruste hakemukselle. Päätöksen tekee sivistysjohtaja-rehtori.

Mikäli esiopetuksen aikana havaitaan, että lapsen kasvun ja kehityksen kannalta perusopetuksen aloituksen myöhentäminen olisi perusteltua, kootaan pedagoginen asiantuntijaryhmä, johon kuuluu esiopetuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja lapsen huoltajat. Tarvittaessa asiantuntijaryhmän kokoonpanoa voidaan täydentää muilla lapsen kanssa työskentelevillä asiantuntijoilla, mikäli se on lapsen edun mukaista tai lapsen huoltajien toive. Kuortaneella palaverin koollekutsumisesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Mikäli huoltajat toivovat lapsensa aloittavan perusopetuksen vuotta säädettyä aikaisemmin, ovat he velvollisia hankkimaan tarvittavat psykologiset tai lääketieteelliset asiantuntijalausunnot. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja kokoaa tiedot ja toimittaa ne sivistysjohtaja-rehtorille, joka tekee hallintopäätöksen asiasta.

Lapsen tuen tarve esiopetuksen aikana ei ole automaattisesti peruste perusopetuksen aloituksen myöhentämiselle.

7. Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla.

Tuen jatkumisen varmistamiseksi on keskeistä, että opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto oppilaan saamista tuesta, toimivista tukimuodoista ja tukitoimista siirtyy eteenpäin. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheessa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen ja ohjauksen järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta.

7.1 Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

Tietoa lapsen mahdollisesti ennen esiopetusta saamista tukitoimista ja niiden vaikuttavuudesta hyödynnetään esiopetuksessa. Mikäli lapsi on saanut varhaiskasvatuksessa lapsikohtaista tukea, esiopetuksessa järjestettävien lapsikohtaisten tukitoimien tarve voidaan arvioida ja tuen toteuttaminen suunnitella lapsen siirtyessä esiopetukseen ilman ryhmäkohtaisten tukimuotojen antamista.

Tiedonsiirtoprosessi käynnistetään maaliskuussa ja siitä vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Varsinaiset tiedonsiirtopalaverit pidetään huhtikuussa.

Tiedonsiirtopalaverit pidetään koulupäivän jälkeen yksikkö kerrallaan ja siihen osallistuvat varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuksen opettaja, esiopetuksen opettajat sekä jossain tapauksissa varhaiskasvatuksen vastaavat lastenhoitajat. Huoltajat kutsutaan tiedonsiirtoon mukaan. Lapsen kuuleminen tapahtuu itsearviointilomakkeella (taitolaiva), jonka lapsi täyttää yhdessä kasvattajan kanssa.

Esiopetukseen siirtyvän lapsen mahdollinen lapsikohtaisen tuen suunnittelu tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Mikäli selvästi nähdään, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät tule riittämään lapselle esiopetuksessa, aloitetaan lapsikohtaisen tuen arviointi. Arvioinnin perusteella voidaan aloittaa lapsikohtaisen tuen suunnitelman teko.

Suunnitelman perusteella tehdään hallintopäätös lapsikohtaisesta tuesta elokuun aikana.

Varhaiskasvatuspäällikkö toimittaa lasten allergiat tiedoksi perusopetuksen koulusihteerille toukokuun loppuun mennessä.

7.2 Esiopetuksesta perusopetukseen

Esiopettaja vastaa lapsikohtaisen tuen arvion ja suunnitelman päivittämisestä yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan (ja perusopetuksen erityisopettajan) kanssa maaliskuun loppuun mennessä.

Esikoululaisten tuen asiakirjojen tulee olla päivitettyinä ja koulujen/sivistystoimen tiedossa huhtikuun loppuun mennessä. Lapsikohtaisen tuen arvio ja suunnitelma toimitetaan lapsen tulevaan kouluun.

Esiopetuksesta lapsi siirtyy perusopetuksen oppilaaksi omaan lähikouluunsa. Mikäli esiopetuksen oppilaalla on päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta, siirtyy hän lähtökohtaisesti Alvarin kouluun.

Kuortaneella esiopetuksesta peruskoulun ensimmäiselle luokalle siirtymisen yhteistyötä ja tiedonsiirtoa tekevät esiopettajat, tulevan ensimmäisen luokan luokanopettajat, huoltajat, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, laaja-alainen erityisopettaja sekä mahdollisesti muut monialaiset oppimisen tuen henkilöt.

Tiedonsiirto esiopetuksesta tulevaan kouluun tapahtuu huhtikuussa. Tiedonsiirtopalaverien koollekutsumisesta vastaavat esiopettajat.

Esiopetuksesta on siirrettävä perusopetukseen lapsen oppimisen kannalta välttämättömät pedagogiset tiedot.

Siirrettäviä tietoja ovat:

- Tieto oppilaan vahvuuksista
- Oppilaan tuen taso ja arvio annetun tuen vaikuttavuudesta
- Muut asiat, jotka vaikuttavat oppilaan turvallisen koulunkäynnin suunnitteluun

Huoltajien vastuu:

- Huoltajan vastuulla on lapsen terveyteen ja lääkitykseen liittyvistä asioista tiedottaminen niiltä osin, kun ne ovat opetuksen kannalta välttämättömiä.

7.3 Alakoulusta yläkouluun

Tiedonsiirto on 6.luokan opettajan vastuulla maaliskuun loppuun mennessä.

Siirrettäviä tietoja ovat:

- Tuen taso (missä aineessa, miten järjestetty)
- Poissaolomäärä
- Mahdolliset tarkentavat kommentit

6.luokan opettajat yhdessä antavat yhteisen esityksen luokkajaosta ottaen huomioon:

- Opetusryhmien määrä
- Tuen tarpeet ottaen huomioon viiden oppilaan rajan
- Kuljetusten järjestäminen
- Liikuntatunnit huomioiden olisi tärkeää huomioida sukupuolten jakautuminen

Oppilaan ja huoltajan vastuulla maaliskuun loppuun mennessä:

- Tiedonsiirtolomakkeiden täyttäminen.

Sivistysjohtaja-rehtorin vastuulla huhtikuun loppuun mennessä:

- Rehtori käy ehdotetun luokkajaon läpi kuraattorin ja koulunuorisotyöntekijän kanssa. Asianosaiset saavat kertoa oman näkemyksensä asiasta.

Opinto-ohjaajan vastuulla:

- Siirtopalaverin organisointi ja huoltajien kutsuminen mukaan.

7.4 Yläkoulusta toiselle asteelle

Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon. Tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä nuori jatkaa toisen asteen koulutuksessa ja suorittaa tutkinnon. Perusopetuksessa annettu opetus, ohjaus ja tuki ovat merkittävässä roolissa varmistamassa, että oppilaat saavat jatko-opinnoissa tarvittavat tiedot ja taidot.

Yhteiskoulun opinto-ohjaajan vastuulla:

- sähköinen tiedonsiirto ammatilliseen koulutukseen
- tiedonsiirtopalaverin järjestäminen lukion rehtorin, opinto-ohjaajan sekä yläkoulun, että lukion luokanohjaajien ja erityisopettajien kesken
- Siirtää tiedot oppilaan tuen tasosta (missä aineessa, miten järjestetty)
- Muut opetuksen ja oppimisen kannalta välttämättömät tiedot (huoltajien luvalla)

8. Tiedonsiirto eri opetuksenjärjestäjien välillä

Oppilaan vaihtaessa koulua tulee opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto ja pedagogiset asiakirjat aina siirtää viipymättä seuraavaan kouluun. Opetuksen järjestämistä koskevan välttämättömän tiedon siirtäminen koulusta toiseen on opetuksen järjestäjän velvollisuus, eikä siihen tarvita huoltajan suostumusta. Vastaanottava koulu käynnistää tiedonsiirtoprosessin, oppilaan tai huoltajan välityksellä asiakirjoja ei toimiteta.

Opiskeluhuollollisen tiedon siirtämiseen pyydetään ensisijaisesti suostumus oppilaalta. Suostumus voidaan pyytää oppilaan sijaan myös huoltajalta, jos se on oppilaan tarpeet, ikäkausi ja edellytykset huomioiden perusteltua. Vain opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta tarpeelliset tiedot voidaan siirtää.

9. Oppimisen tuen seulonnat Kuortaneella

Kuortaneella on käytössä perusopetuksen yhteinen aikataulu, jonka mukaan toteutetaan oppimisen tuen seulonnat. Kuortaneen kouluissa on yhteisesti käytössä Digilukiseula, Lukimat ja Aki. Lisäksi koulut voivat käyttää esimerkiksi seuraavia testejä: Ykä, Opinpa, Luenpa, RAN-nopea sarjallinen nimeäminen, RMAT, Armi, Finnra ja Allu.

vuosi- luokka	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
syksy	Lukimat	Lukimat	Lukimat				Aki	Digiluki-seula		
kevät	Sanat paloiksi	Digiluki-seula	Digiluki-seula	Digiluki-seula	Digiluki-seula	Digiluki-seula	Valtakunnalliset kokeet: matematiikka, englanti			Valtakunnalliset kokeet: matematiikka, englanti

10. Oppimisen tuen ja tiedonsiirron vuosikello Kuortaneella

Ajankohta	Mitä tehdään?	Vastuuhenkilöt
elokuu	Varmistetaan, että koululla/opettajilla on opetuksen ja oppimisen kannalta välttämättömät tiedot (erityisesti uudet oppilaat) Aloitetaan tukitoimien arviointi, suunnittelu ja kirjaaminen	Erityisopettajat ja kyseisiä luokkia opettavat luokanopettajat ja luokanohjaajat Erityisopettaja, luokanopettaja, erityisluokanopettaja, luokanohjaaja
syyskuu	Oppimisen testit alkavat erillisen suunnitelman mukaisesti (kts. yllä) Tilastointipäivä 20.9. jolloin oppilaiden tiedot on oltava Primuksessa oikein	Luokanopettaja, luokanvalvoja, erityisopettaja Rehtori ja koulusihteeri
lokakuu	Oppilaskohtaisten tuen toteuttamista koskevien suunnitelmien laatiminen ja voimassaolevien tukien tarkistus viikon 44 loppuun mennessä. Jokaiselle lukuvuodelle avataan uusi suunnitelma.	Erityisopettaja, erityisluokanopettaja, luokanopettaja, luokanohjaaja
marraskuu	<i>Arviointikeskustelut alkavat</i>	Luokanopettaja (1–4)
joulukuu	Väliarviointi	Luokanopettaja/aineenopettaja
tammi-helmikuu	Oppilaan yhteishakuun liittyvien asiakirjojen ja liitteiden kokoaminen	Opinto-ohjaaja
maaliskuu	Siirtyvien (0, 6 ja 9 luokat) oppilaiden lapsi/oppilaskohtaiset tuet tulee olla päivitettyinä viikon 12 loppuun mennessä	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, luokanopettaja, luokanohjaaja, erityisopettaja ja erityisluokanopettaja
huhtikuu	Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tiedonsiirtopalaveri	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja

	Esiopetus-perusopetus tiedonsiirtopalaveri	Esiopettajat
	Alakoulu-yläkoulu tiedonsiirtopalaveri	Opinto-ohjaaja
	Muiden kuin siirtyvien oppilaiden lapsi/oppilaskohtaiset tuet tulee olla päivitettyinä viikon 18 loppuun mennessä	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, luokanopettaja, luokanohjaaja, erityisopettaja ja erityisluokanopettaja
toukokuu	Tutustumispäivä 0. lk, 1.lk ja 7.lk	Vastaanottavan koulun rehtori
	Tulostetaan 9. -luokkalaisten oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevat asiakirjat koko perusopetuksen ajalta	Rehtori ja koulusihteeri
	Tiedonsiirtopalaveri lukioon	Opinto-ohjaaja

Ryhmäkohtaisten tukitoimien riittävyyden arviointi ja uudelleen kohdentaminen opetusryhmien kesken jatkuvasti koko lukuvuoden ajan. Viikon 44 määräaika koskee ainoastaan voimassaolevia oppilaskohtaisia tukia. Muutoin oppilaan tuen arvioinnin voi aloittaa tarpeen ilmetessä milloin vain.

11. Vastuunjakotaulukko Kuortaneen esi- ja perusopetuksessa

Esiopettaja	•vastaa lapsikohtaisten tukitoimien arvioinnista omasta tai toisen opettajan aloitteesta •kutsuu ryhmän koolle sen mukaan, ketkä kyseistä oppilasta opettavat •arvioi onko oppilashuollon henkilöstöä tarpeen kutsua mukaan •vastaa tukitoimien kirjaamisesta, seurannasta ja päivittämisestä •huolehtii huoltajien kuulemisesta •vastaa tiedonsiirrosta perusopetukseen
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	•vastaa tiedonsiirrosta esiopetukseen •velvollisuus osallistua tukitoimien tarpeen arviointiin ja suunnitteluun •vastaa varhennetun oppivelvollisuuden anomisesta (tuen tarpeen arviointi ja suunnitelma)
Luokanopettaja	•vastaa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnista omasta tai toisen opettajan aloitteesta (avaa asiakirjan) •vastaa tukitoimien kirjaamisesta, seurannasta ja päivittämisestä •kutsuu ryhmän koolle sen mukaan, ketkä ko. oppilasta opettavat •arvio onko oppilashuollon henkilöstöä tarpeen kutsua mukaan •huolehtii huoltajien kuulemisesta. •6. luokan opettaja vastaa tiedonsiirrosta ja ryhmäjakoesityksen tekemisestä yläkoululle
Luokanohjaaja	•vastaa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnista omasta tai toisen aineenopettajan aloitteesta •vastaa tukitoimien kirjaamisesta, seurannasta ja päivittämisestä •kutsuu ryhmän koolle sen mukaan, ketkä kyseistä oppilasta opettavat •arvio onko oppilashuollon henkilöstöä tarpeen kutsua mukaan •huolehtii huoltajien kuulemisesta
Aineenopettaja	•mikäli aineenopettaja havaitsee, ettei oppilaalle riitä ryhmäkohtainen tuki, tulee hänen ilmoittaa siitä luokanohjaajalle tukiprosessin aloittamiseksi tai täydentämiseksi •velvollisuus osallistua tukitoimien tarpeen arviointiin ja suunnitteluun oman oppiaineensa osalta
Erityisopettaja	•mikäli erityisopettaja havaitsee, ettei oppilaalle riitä ryhmäkohtainen tuki, tulee hänen ilmoittaa siitä luokanohjaajalle tukiprosessin aloittamiseksi tai täydentämiseksi •osallistuu tukitoimien tarpeen arviointiin ja suunnitteluun. •osallistuu tiedonsiirtoon
Erityisluokanopettaja	•vastaa oman erityisluokkansa oppilaiden tuen tarpeen arvioinnista, toteuttamisesta ja päivittämisestä yhteistyössä luokan- tai aineenopettajien kanssa

	•velvollisuus osallistua muiden kuin oman luokkansa oppilaiden tukitoimien tarpeen arviointiin ja suunnitteluun niiden oppiaineiden osalta, joita opettaa kyseiselle oppilaalle •huolehtii huoltajien kuulemisesta •osallistuu tiedonsiirtoon
Opinto-ohjaaja	•velvollisuus osallistua tukitoimien tarpeen arviointiin ja suunnitteluun oman oppiaineensa osalta •osallistuu tiedonsiirtoon ja vastaa tiedonsiirrosta toiselle asteelle •vastaa yhteishausta ja seuraa oppilaiden sijoittumista toiselle asteelle •valvoo oppivelvollisuuden toteutumista
Rehtori	•vastaa siitä, että oppilaiden tiedot ovat Primuksessa oikein •vastaa oppimisen edellytyksiä tukevista järjestelyistä •vastaa ryhmäkohtaisen sekä oppilaskohtaisen tuen resurssoinnista •vastaa tukitoimien asianmukaisesta etenemisestä
Sivistysjohtaja-rehtori	•tekee hallintopäätökset, jonka yhteydessä kuulee huoltajia
Sivistyslautakunta	•tekee oppimisen tuen hallintopäätökset, mikäli ne tehdään vastoin huoltajan tahtoa •vastaa, että kouluilla on riittävästi resursseja perusopetuksen ja oppimisen tuen järjestämiseen

12. Tukea tarvitsevan oppilaan arviointi

Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita on rajattu, osaamisen arviointi tapahtuu suhteessa hänelle määritettyihin tavoitteisiin.

Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*).

Sanallisessa arvioinnissa käytetty asteikko on:

erinomainen/hyvä/kohtalainen/välttävä/hylätty

Arviointia voi lisäksi täydentää erillisellä sanallisella liitteellä.

Kun oppiaineen oppimäärä on rajattu, päättötodistukseen merkitään arvosana 5*.

Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

13. Päivitysprosessi lukuvuoden 2025–2026 aikana (erilliseen prosessikuvaukseen)

Kaikki oppimisen tuen päätökset pitää päivittää 31.7.2026 mennessä. Päivitysprosessista vastaa luokanopettaja, luokanohjaaja tai erityisluokanopettaja.

Mikäli päivityksen yhteydessä todetaan, että oppilas saavuttaa ryhmäkohtaisella tuella opetussuunnitelman tavoitteet (arvosana 5), ei uusia tuen asiakirjoja tarvitse laatia.

Mikäli päivityksen yhteydessä todetaan, että oppilas ei saavuta laajallakaan ryhmäkohtaisella tuella arvosanaa 5, tulee käynnistää tukitoimien arviointi.

Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.

14. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen keskeinen käsitteistö (OPH)

Linkki Opetushallituksen sivuille: [Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsitteistö](#)

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki on keinojen, toimien, menetelmien ja järjestelyiden kokonaisuus, jolla opetuksen lisäksi tuetaan oppilasta opetukseen osallistumisessa, opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa ja perusopetuksen oppimäärän suorittamisessa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Niillä tarkoitetaan opetuksen järjestämistä oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioiden. Tämä sisältää eriyttämisen, kielitietoisuuden opetuksen, opetusryhmien muodostamisen sekä pedagogiset ratkaisut, jotka tukevat sekä tukea tarvitsevia että tavoitekokonaisuuksittain eteneviä oppilaita. Opettajan roolia painotetaan ryhmän tarpeiden huomioimisessa sekä koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön merkitystä oppilaiden tukemisessa.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan lähtökohtaisesti ryhmän tarpeisiin kohdennetusti, tilapäisesti tai lyhytaikaisesti annettavaa tukea. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopeus, opettajan antama opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on suunniteltava osana lukuvuosisuunnitelmaa ja niihin on kohdistettava vähintään 0,122 tuntia viikossa koulun oppilasta kohden. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 4.

Yleinen tukiopeus

Yleisellä tukiopeuksella vastataan varhain ryhmän tuen tarpeisiin ja oppilaiden oppimiseen ja opetukseen osallistumiseen liittyviin vaikeuksiin. Yleisellä tukiopeuksella voidaan vastata myös sairauspoissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin. Tarkempi kuvaus käsikirjassa 4.1.

Opetuskielen tukiopeus

Opetuskielen tukiopeusta annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävää koulun opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopeus kohdistuu opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 4.2.

Erityisopettajan antama opetus ryhmäkohtaisena tukimuotona

Erityisopettajan antamalla opetuksella muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan ryhmälle annettavaa opetusta, joka tukee luokan- tai aineenopetusta. Tukea tarjotaan pääsääntöisesti luokkatasoisesti, koko opetusryhmän tarpeet huomioiden. Opetusta voidaan antaa joustavasti muodostetussa ja tilapäisemmässä ryhmässä.

Erityisopettajan konsultaatio

Erityisopettajan konsultaatio tarkoittaa erityisopettajan asiantuntemusta hyödyntävää neuvottelua tai keskustelua, jota erityisopettaja käy luokan tai ryhmän kanssa toimivien opettajien ja muun henkilöstön kanssa.

Oppilaskohtaiset tukitoimet

Tuen toteuttamistapa, jossa tuki annetaan oppilaan yksilölliseen tilanteeseen soveltuvasti, säännöllisesti ja usein pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 5.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Tämä tukitoimi tarkoittaa säännöllistä opetusta oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tätä tukitoimea saavan oppilaan opetusryhmä on yleisopetuksen luokka, ja vastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla. Lisäksi alle puolet yksittäisen oppiaineen tunneista annetaan erityisopettajan opetuksessa pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä

Pienryhmäopetuksella tuetaan oppilaita, joilla on laajempia oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeita, esimerkiksi tarkkaavuuden pulmia, käyttäytymisen haasteita tai oppimisvaikeuksia. Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä saavan oppilaan opetusryhmä on yleisopetuksen luokka ja päävastuu opetuksesta on luokan- tai aineenopettajalla. Oppilaan tuen tarpeen mukaisesti yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista enemmän kuin puolet tai kaikki opetetaan pienryhmässä. Tarkempi kuvaus käsikirjassa 5.4.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 5.5

Pienempi ryhmä

Pienempi ryhmä on hallinnollista perusopetusryhmää pienempi, joustavasti tarpeen mukaan muodostettava opetusryhmä. Pienempi ryhmä muodostetaan ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseksi.

Pienryhmä

Pienryhmällä tarkoitetaan erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opettamaa opetusryhmää, joka on oppilaskohtaisen tuen toteuttamiseksi muodostettu tavanomaista opetusryhmää pienemmäksi.

Erityisluokka

Erityisluokalla tarkoitetaan luokkaa, jonka oppilaat opiskelevat kaikkia oppiaineita tai toiminta-alueita oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman ja tukea koskevan päätöksen mukaisesti. Erityisluokassa opetuksesta vastaa erityisluokanopettaja, ja ryhmässä voi olla enintään kymmenen oppilasta.

Opetuksen poikkeava järjestäminen

Opetus voidaan järjestää osittain toisin kuin perusopetuslaissa säädetään, jos hänelle on kohtuutonta osallistua opetukseen perusopetuslaissa säädetyllä tavalla. Tätä sovelletaan esimerkiksi silloin, kun oppilas on siirtynyt ulkomailla tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppiaineen oppimäärän tavoitteita.

Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut

Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, jotka kuulo-, näkö- tai puhevamman perusteella tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi tai ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaajan tuki ja muut oppimista tukevat opetusjärjestelyt eivät tue riittävästi oppilaan osallistumista opetukseen. Tarkempi kuvaus käsikirjassa 5.6 ja 5.7.

Oppilaskohtaiset apuvälineet

Oppilaskohtaisilla apuvälineillä tarkoitetaan välineitä (esim. kommunikaation apuvälineet), joiden avulla tuetaan oppilaan osallistumista opetukseen sekä mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja opetussuunnitelman tavoitteet.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnilla tarkoitetaan prosessia, jossa selvitetään oppilaan tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, aiemmat tukimuodot ja oppilaan edun mukaiset, oppilasta parhaiten tukevat oppilaskohtaiset tukitoimet. Tuen tarpeen arviointi tarvitaan tuen toteuttamissuunnitelman laatimiseksi ja tukea koskevan päätöksen tekemiseksi. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 5.1.

Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa laadittu suunnitelma, jossa kuvattuna oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamista ja seuranta, perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamista tai perusopetuksen järjestämistä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella. Jos poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista tai

järjestetään perusopetus oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvynrajoitteen perusteella, tuen toteuttamissuunnitelma koskee lisäksi oppilaskohtaisia tavoitteita ja sisältöjä, opintojen etenemistä ja oppilaan arviointia. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 5.2.

Tukea koskeva päätös

Tukea koskeva päätös tarkoittaa tuen tarpeen arvioinnin ja tuen toteuttamissuunnitelman perusteella tehtävää hallintopäätöstä. Tarkempi kuvaus kohdassa 5.3

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla: opiskelemalla tavoitekokonaisuuksittain, oppimäärän tavoitteita rajaamalla tai vapauttamalla oppilas tilapäisesti opiskelusta. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 6

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Kyseessä aiempi oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen, josta annettu arviointi on ollut tähtinumerolla. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 6.2

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Koskee vaikeimmin kehitysvammaisia tai muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetuksen järjestämistä. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 6.5

Eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Korvaa vanhan VSOP:n eli vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen. Tarkempi kuvaus käsikirjassa kohdassa 6.1

Samanaikaisopetus, yhteisopetus

Opetustilanne, jossa kaksi tai useampi opettajaa työskentelee yhtä aikaa saman opetusryhmän kanssa. Opettajat suunnittelevat ja toteuttavat opetusta yhdessä, jakavat vastuut opetuksessa, jakavat luokan ja/tai opettavat samanaikaisesti eri ryhmiä.

